

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plvtarchi Chaeronensis Moralia, Qvae Vsrvpantvr

Svnt Avtem Omnis elegantis doctrinæ Penvs : Id est, varij libri: morales, historici, physici, mathematici, denique ad politiorem litteraturam pertinentes & humanitatem : omnes de Graeca in Latinam linguam transscripti summo labore, cura, ac fide

Plvtarchi Chaeronensis Ethicorum Sive Moralium

Plutarchus

Impressum Francofor. ad Mœn., M.D.LXXXII

Animine an corporis affectiones sint peiores

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-351

thymela intrantibus videatur? Talem habent diuitiae felicitatem, à spectatoribus & testibus pendentem, quibus omnibus tanquam ad pompam adornatus ostentare se opus habet diues: alioquin ea felicitas, nulla est. Non ita tempestantia, philosophia, deorum recta noticia. nam hæc ut omnes homines lateant, in animo suum habent proprium splendorem, suam lucem magnam: animusq; bonum sumnum amplectens gaudium sibi contubernale adsciscit: siue videatur virtus, siue sit diis hominibusq; ignota. Talis res est virtus, veritas mathematum, pulcritudo rerum geometricarum & astrologicarum. cui indignum est istas diuitiarum phaleras, & bullas ac puellaria spectacula comparari. Quippe hæc si nemo videat, nemo spectet, verè cæcæ fiunt & obscuræ diuitię. Nam si solus aut cum familiaribus cœnet diues, non ille magnificis mensis aut aureis poculis negotium facessit, sed quibusvis vixit, mulierq; ei sine auro & purpura habitu simplici adest. ubi vero conuiuum, hoc est, pompa & spectaculum, paratur, & fabula diuitiarum agitur: ibi demum

Nauibus exportant tripedes simul atq; leberes, tum lychni curantur, tum occupantur circa calices, mutat pincernas, omnia vestiunt, omne aurum, omne argentum, omnia gemmata promunt, simplices diuitias suas profiteres. At vero temperantia diutri & animi hilaritate opus est, etiam si solus cœnet.

PLVTARCHI, ANIMINE AN CORporis affectiones sint peiores.

HO MERVS mortalia animalium genera contemplatus, facta vita institutorum atq; rationum comparatione exclamauit:

Nil homine in terra spirat miserum magis alma, Iliad. 9^a

Nil repit. — primas homini minime felices tribuens, 445. dum mala omnium maxima ei assignat. Nos autem hominem, vt iam infelicitate superantem, omniumq; animalium miserrimum proclamatum, ipsum secum comparabimus, instituta peculiarium corporis cum peculiaribus animi malis cōtentione. quę distributio inutilis nō est, sed admodū cō-

ueniens: ut discamus propter animū sumne, an propter nos metipso plus miseria nobis eueniat. Morbus quidem in corpore existit à natura: prauitas autem & malicia quæ in animo est, primò eius opus, deinde etiam morbus est. Non paruum autem ad animi tranquillitatem momentum ad fert, si sanabile sit malum, alleuarique & aboleri tandem possit. Apud Aësopū vulpes de varietate cum pāthera discep-
tans, cum hæc superficiē corporis variegatam maculīq;
nitentibus cōpunctam ostentasset, ipsa aut rufum colorem
squallidum gereret & ingratum aspectu. Quin tu, inquit, ô 10
iudex, mea quæ intus sunt inspiciens, magis me quam est
panthera variam cernes. ingenij ostendens volubilitatem,
varie prout vſus incideret versatilis. Ita nobis quoq; dicam-
mus. Multos tibi, ô homo, morbos, multos affectus corpus
cū ex ſe ob naturā effert, tum extrinsecus recipit. quod ſi 15
verò intus teipſum aperias, varium aliquod & multis affec-
tū modis penū malorū inuenies: atq; vt ait Democritus,
thesaurum: non extrinsecus affluentium, ſed inſitos & indi-
genas fontes habentium, quos prauitas aperit copioſe lar-
giterq; varias fundens affectiones. Quod ſi corporis morbi
pulſibus & rubore cutis, calore, ac ſubitis doloribus indi-
cantur: animi aut̄ morbi plerosq; fallunt nō animaduerte-
tes ſe in malo eſſe: hi tanto ſunt deteriores, q; ſic affectu ſui
ſenſum auferunt. nam ratio ſana morbos corporis ſentit:
de animi morbis, ſimul ipſa laborans, iudicū ferre non po- 25
tent, affectu eo ipſo, cuius erat iudicare. Proinde inter mor-
bos animi primus maximusq; eſt cendens dementia: quæ
facit ut multis prauitas insanabilis per omnem vitam inhe-
reat atq; commoriatur. Principium enim profligādi morbi
eſt ſenſus eius: qui male affectum ducit ad vſum eius quod 30
opitulatur. qui ægrotare ſe non credit, ideoq; neſciat qua re
indigeat, is remedium etiam ſi adſit, repudiat. Nam & cor-
poris morbi ij ſunt peiores, qui ſtuporem ſenſum habent
adiuentum, vt veterus, vt dolor capitis, vt morbus comi-
tialis, vt febres. ipſaq; illæ febres, quæ vehemēti inflamma- 35
tione animū abalienant, ſenſum tanquam in instrumen-
to quodam conturbantes.

Non autē motas mentis commouent fides.

Itaq; medici hoc volunt, vt ne ægrotet homo: ſi ægrotet,
ne hoc neſciat. At ignoratio fere omnibus animi morbis
acci-

accidit. nam neq; insanientes, neq; libidinose, neq; iniuste
 agentes peccare se putant: quidam etiam rem à se præclare
 tum geri censem. Nemo quidem febrim sanitatis, aut tabē
 firmæ corporis affectionis, aut podagram velocitatis pedū,
 5 aut pallorem ruboris nomine afficit. animi excandescentia
 multi fortitudinis, amorē amicitiae, inuidiam certaminis,
 metum cautionis tutæ titulo douant. Inde fit, quod corpo
 re male affecto medicos vocant, sentientes quo remedio
 aduersus quem morbum indigeant. Animo vitiato fugiunt
 10 philosophos: quod quibus in rebus peccant, eas se recte ge
 rere opinantur. Quam nos secuti rationem dicimus: lippi
 tudinem insania leuius esse malum, & podagram phreniti
 de. Corpore enim ægrotans, sentit, & medicum inuocat, ei
 que oculum inungendum, venam secandam, caput curan
 dum præbet. At insaniuent Agauen audis ob animi mor
 bum etiam carissima non agoscere:

*Ferimus è monte capreolum
 Recens laniatum,
 Pradam felicem.*

*Eurip. Bac
 chis.*

- 20 Etenim qui morbo corporis infestatur, si statim conce
 dit seque in lectulum demittit, ibique quiete curationes
 sustinet. & sic ubi inflammatione accidente nonnihil cor
 pus se commoueat & exsiliat, aliquis eorum qui adsident,
 placide fatus,
- 25 *Mane tuis in fratis tranquille miser,*
- Idē Oref.*
- inhibuerit atq; detinuerit. Qui vero in morbis animi sunt,
 tunc maxime agunt, tunc minime quiescunt. incitationes
 enim animi, principia sunt agédi. morbi autem animi, sunt
 vehementiores eius incitationes. itaq; quiescere eum non
 30 sinunt, sed quando maxime patientia, silentio, & quiete o
 pus est homini, tunc eum sub diu protrahunt & detegunt
 iræ, studium contendendi, amores, offendæ: coguntque
 pro re nata multa facere inique & loqui inconuenienter.
 Sicut ergo periculostor est tempestas quæ nauim ad portū
 35 appellere non sinit, quā quæ nauigare prohibet: ita diffici
 liores sunt animi tempestates, cohibere se hominem, & per
 turbatam rationem placare ac sedare non sinentes. itaque
 gubernatore & retinaculis carens homo per tumultum va
 gumq; errorem cursibus pernicio sis & incertis quasi obtor
 to collo raptus, tandem in terribilem aliquem scopulum

impingens naufragium facit, vitamq; suam disperdit. Quapropter eo quoq; præstat corpore quam animo ægrotare: q; corpus tantū afficitur male: animus & afficitur male, & afficit. Et quid attinet multos animi morbos recēdere. ipsū tēporis punctū nos de re admonet. Videtis ingentem istam & promiscuam turbam hominum, quæ huc in forum & ad tribunal confluxit? Non hi conuenerunt ut diis more majorum colendis rem sacram facerēt, non ut gentilibus sacrificiis communicarent, non ut Ioui Ascræo Lydiorum fructuum primitias offerrent, non ut Baccho communibus per sacras noctes orgiis atq; bacchationibus & comedationibus consecrarent libum. sed tanquam anniuersariis canticationibus vigor morbi exasperans Asiam huc eos coegit, ut iudicia & contentiones, quibus certus dies est constitutus, hic peragant. multitudo autem causarum tanquam fluī minum magnorum confertim in unum incidit forum, feruerq; res, & commissa sunt certamina perdentium & pereuntium. Quæ febres, qui epiali tale aliquid efficiant, quæ instantia aut illapsus aut mala temperies caloris, quæ abundantia humoris? Sivt homines, ita causam quoque & litem unamquamq; examines, vnde orta, vnde profecta sit: inuenies aliam à contumaci ira, aliam à furioso contendenti studio, aliam ab iniusta cupiditate originem traxisse.

PLVTARCHI DE FORTVNA 25 Romanorum, commentariolus.

VIRTUTI & Fortunæ, quæ multa sæpenumero & magna inuicem certamina sustinuerunt, maximum in præsencia certamen est de Romano-³⁰rum imperio, vtra eius autor fuerit, vtra tantam ci imperio potentiam pepererit. Vtra vicerit, ea magnū sive præstantiæ testimonium, atq; adeo magnum depellendi criminis, quod ei intentatur, argumentum reportabit. Accu-³⁵sat enim virtus, vt pulcra quidem, cæteram inutilis quæ sit: fortuna, vt bona quidem, sed instabilis. & illius labores fructu, huius dona fide carere aiunt. Quis vero neget virtutem, si ei res Romana addicatur, longe utilissimam esse, que bonis tot bona parauerit? vel fortunam, si penes hanc vi-

ctoria